

**Stanowisko Stowarzyszenia Gmin Górniczych w Polsce
z dnia 19 maja 2023r.**

W sprawie: **projektu ustawy o zmianie ustawy - Prawo geologiczne i górnicze oraz niektórych innych ustaw (druk sejmowy nr 3238)**

Zarząd Stowarzyszenia Gmin Górniczych w Polsce, po zapoznaniu się z projektem ustawy *o zmianie ustawy - Prawo geologiczne i górnicze oraz niektórych innych ustaw* opublikowanym przez Kancelarię Sejmu na stronie internetowej w dniu 5 maja 2023r., wyraża wiele obaw wobec zapisów projektu. W projekcie mowa jest o wprowadzeniu postępowania mającego na celu wydanie decyzji o utworzeniu obszaru specjalnego przeznaczenia w zakresie wydobywania kopalin ze złóż o podstawowym znaczeniu dla gospodarki narodowej (uznanie złoża za złożo strategiczne). Postępowanie to wyprzedzałoby zarówno postępowanie o środowiskowych uwarunkowaniach jak i same postępowanie koncesyjne. Wprowadza również daleko idące ograniczenia na rzecz potencjalnych, przyszłych i niepewnych korzyści z eksploatacji złoża, bez jakiegokolwiek pewności, że do rozpoczęcia używania zasobów dojdzie.

Obawy budzą zapisy, które ograniczają w znacznym stopniu jeśli nie całkowicie, rolę władz samorządowych oraz lokalnych społeczności, znacząco ingerując we władztwo planistyczne gmin (na obszarze występowania złóż kopalin), wyeliminowują proces konsultacji społecznych, bezprecedensowo ograniczają prawo własności, co w konsekwencji obniży wartość nieruchomości w związku z zakazem zabudowy. Proponowane zmiany mają na celu jedynie wzmocnienie uprawnień decyzyjnych centralnej administracji oraz nadanie nowych kompetencji Głównemu Geologowi Kraju.

Pomijanie w tak ważnych decyzjach, dotyczących planowania i użytkowania obszarów należących do jednostek samorządu terytorialnego, głosu samorządów lokalnych jest niedopuszczalne. Proponowane zmiany jednoznacznie dają przedsiębiorcom górniczym korzyści w kwestii dostępności do złóż węgla. Na Śląsku odczuwalny jest sprzeciw wobec otwierania nowych kopalń czy nowych złóż, mogących realnie zagrozić infrastrukturze istniejącej na powierzchni oraz społeczności zamieszkującej ten teren. Niepokojące jest drastyczne **ograniczenie władzy planistycznej gmin** na obszarze występowania złóż kopalin. Przedstawione zapisy **zakazują zabudowy nad złożami**, które zostaną uznane za strategiczne. Rodzi to ogromne obawy, gdyż zabudowa na Śląsku jest bardzo zwarta i realizacja tego zakazu spowoduje zatrzymanie sektora budowlanego,

w konsekwencji migrację ludzi w inne regiony Polski. Istniejące zabudowania tracą znacząco na wartości, a ww. ustawa nie przewiduje z tego tytułu żadnej formy **kompensacji strat czy odszkodowań**. Jest to jeden z kluczowych problemów, który nie może zostać zaakceptowany - prawo własności i dysponowania nią (niezależnie czy będzie na tym terenie prowadzona eksploatacja czy nie). Trudno zgodzić się z zapisem, który nadaje Głównemu Geologowi Kraju (naczelnemu organowi administracji rządowej) bardzo szeroki zakres kompetencji i sposobność podejmowania decyzji - *organ administracji geologicznej kieruje się koniecznością ochrony udokumentowanych złóż kopalin, w szczególności złóż strategicznych, przed zagospodarowaniem w sposób wykluczający ich eksploatację w przyszłości (art.161b)*.

Zupełnie niezrozumiałe jest wykluczenie gminy z postępowania o wydanie decyzji o uznaniu złoża za strategiczne, której terytorium dotyczy decyzja. Możliwość **wydania niewiążącej opinii przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta)** jest fikcją, a nie traktowaniem gminy jak strony w postępowaniu. Zaburza to proces sprawowania władzy, zarządzania podległymi terenami, planowania i realizacji strategii rozwoju realizowanego przez jednostki samorządu terytorialnego. Planowane zmiany zakładają **zamrożenie gruntów** pod którymi zostanie określone złożo strategiczne, pozostawiając nierozstrzygnięte kwestie ewentualnego wydobywania czy jedynie zablokowanie jakichkolwiek innych inwestycji na tym obszarze, bez uwzględnienia polityki rozwoju gminy. Zaskakujący jest również pomysł nakazu wprowadzenia zmian studium uwarunkowań, kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy czy miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego (w podanym terminie), zrzucając część kosztów spowodowanych wydawaniem decyzji na JST (art.95).

Próbując zrozumieć myśl przewodnią wprowadzanych zmian trudno oprzeć się przekonaniu, że zaproponowane regulacje mają zagwarantować bezwzględną możliwość eksploatacji złóż (złóż strategicznych) niezależnie od założeń prowadzonej polityki państwa, również polityki klimatycznej. Zmiany legislacyjne przyczynią się również do blokowania wszelakich działań na terenie wyznaczonego złoża strategicznego oraz w jego sąsiedztwie. Wpłynie to znacząco na rozwój regionów górniczych, w tym negatywnym rozumieniu.

W uzasadnieniu czytamy: *Złoża kopalin stanowią istotny z punktu widzenia gospodarki narodowej element środowiska naturalnego. Obowiązujące przepisy nie zapewniają jednak dostatecznej ochrony złóż kopalin, przede wszystkim przed trwałą zabudową, wykluczającą eksploatację złóż w przyszłości. Jednym z głównych celów projektu nowelizacji jest wprowadzenie ram prawnych, które pozwolą na objęcie występujących w Polsce złóż kopalin skutecznym i kompleksowym systemem ochrony prawnej. Ma to szczególne znaczenie w kontekście dwóch kluczowych cech, jakimi odznaczają się złoża kopalin: po pierwsze – ich nieodnawialnością, po wtóre – korzyściami gospodarczymi płynącymi z ich wydobywania. Obawy budzi ułatwianie przedsiębiorstwom działania nie zauważając problemów wynikających z działalności przedsiębiorstw w stosunku do lokalnej społeczności. Wymienione regulacje mają przyspieszyć i usprawnić prowadzenie postępowania administracyjnego, celem którego jest realizacja inwestycji*

gwarantujących bezpieczeństwo energetyczne państwa. Szybkie tempo postępowania może wyeliminować stronę społeczną. Powstaje niepokój, iż usprawniona procedura pominie potrzeby i zagrozi bezpieczeństwu mieszkańców terenu wyznaczonego jako obszar specjalnego przeznaczenia oraz nie zabezpieczy w należyty sposób środowiska naturalnego przed degradacją wynikającą z działalności górniczej. Zapisy zawarte w art.94a w są jednoznacznie sprzeczne z konstytucyjną zasadą zrównoważonego rozwoju uznając za najistotniejsze kryterium wartość samego złoża, nie uwzględniając pozostałych interesów społecznych.

Na koniec podkreślamy po raz kolejny fakt, że tylko i wyłącznie skoordynowana polityka prowadzona przez samorząd i wspierana przez rząd może zatrzymać degradację środowiska na terenach górniczych, zadbać o ochronę środowiska czy wpłynąć na poprawę jakości powietrza, którym oddychamy. Intensywne działania podjęte przez niektóre z samorządów, broniących się przed eksploatacją górniczą, nie mogą zostać zniweczone nieprzemyślaną oraz skrajnie jednostronną polityką polskiego rządu, który zapomina o mieszkańcach terenów górniczych.

Reasumując, Stowarzyszenie Gmin Górniczych w Polsce jest przeciwne wprowadzeniu zmian w Ustawie Prawo Geologiczne i Górnicze, które są niekorzystne dla samorządów i lokalnej społeczności odbierając im możliwość decydowania o samych sobie.

Zwracam się z prośbą o partnerskie potraktowanie gmin górniczych w procesie opracowywania zapisów, które mocno ingerują w życie codzienne regionów górniczych.

Zabezpieczenie ważnych dla kraju zasobów jest istotnym problemem i zgłaszamy chęć udziału w wypracowaniu regulacji, które będą nie tylko skuteczne, ale również będą uwzględniały interesy mieszkańców, przedsiębiorców JST, w myśl konstytucyjnej zasady zrównoważonego rozwoju.

W imieniu Zarządu

Anna Hetman

PRZEWODNICZĄCA ZARZĄDU

Stowarzyszenia Gmin Górniczych w Polsce